

DataEase 6.5 uitgebreid maar niet complex

Een buitenbeentje van 25 jaar

Filip Leys

Voor een database-applicatie met méér dan een kwart eeuw geschiedenis achter zich, blijft DataEase een relatief onbekende speler. Toch blijft dit product, dat in 1994 onder de vleugels van het Britse Sapphire terecht kwam, een vrij weelderige en makkelijk te bedienen omgeving, die nog altijd blijft groeien en evolueren, getuige de laatste versie 6.5.

Aan de basis van DataEase staan twee personen: Arun Gupta en Joe Busch. De broer van eerstgenoemde was dokter in Miami en op zoek naar een database om zijn praktijk mee te beheren. Deze behoefte inspireerde Gupta tot de ontwikkeling van de voorganger MedEase, die in 1983 geïntroduceerd werd. Het bevatte al veel van de uiteindelijke technologie van de relationele gegevensmotor. Alleen vond de ontwerper de toenmalige (en eigenlijk nog steeds geldende) standaard ondervragingstaal SQL te onhandig. Hij had er voldoende kritiek op om zélf een alternatief op te zetten. Dit werd de DataEase Query Language (DQL), dat min of meer als een superset van SQL beschouwd mag worden.

Loyale gebruikersgemeenschap.

Op basis van dit aanbod werden Amerikaanse Fortune 500 bedrijven benaderd, met tijdswinst in de ontwikkelingsfase van database-projecten als grootste verkoopargument. Bovendien was dit de begintijd van de IBM PC-XT, gevolgd door de AT, en was het erg belangrijk een product op de markt te zetten dat in handen van non-professionals kon gegeven worden. Dit inzicht bezorgde DataEase 2.x in 1988 een wereldwijde tweede plaats onder de applicaties voor relationeel database-beheer. Met versie 4 kwam de Prism-technologie, om gegevens om het even waar op een netwerk op te slaan, zonder dat een gebruiker ergens rekening mee hoefde te houden.

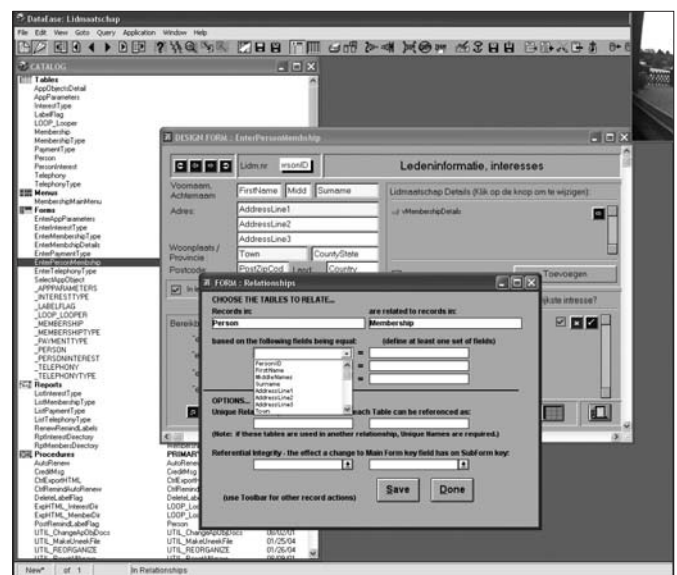
Zoals bij zoveel software-pakketten liep het mis bij de overgang naar een Windows-versie, aanvankelijk Express genaamd. Deze was te laat op de markt, bezat te veel software-fouten en het essentiële DQL ontbrak. Bovendien miste DataEase in het begin van de jaren negentig de boot toen het niet op de avances van Lotus en Microsoft inging. Die waren op zoek naar een gepaste invulling voor de ontbrekende productcategorie in hun aanbod en kwamen uiteindelijk uit bij respectievelijk Approach en FoxPro. Symantec pikte via-via wél nog een graantje mee, wat uiteindelijk

leidde tot het opnemen van de Prism engine PRISMDQL in hun Enterprise Developer (dat eind jaren negentig overigens teruggekocht werd door DataEase). Het achterliggende bedrijf kwam volledig terecht in de handen van het Britse Sapphire, één van de voornaamste aandeelhouders, waardoor het stevig ondersteund bleef groeien voor een hechte en loyale gebruikersgemeenschap.

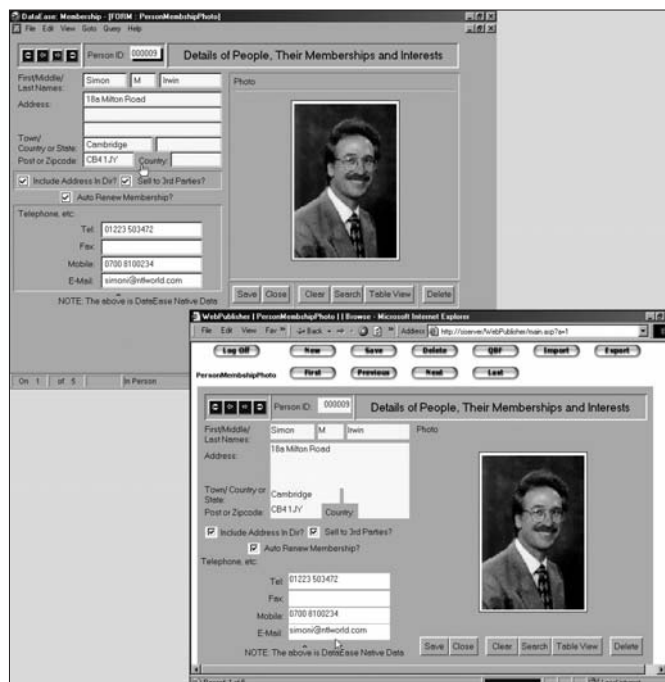
XML afgeschermd

Met de jongste release 6.5 openen zich de werelden van Intranet en Internet, waarop DataEase-applicaties voortaan moeiteloos gepubliceerd kunnen worden. Dit aspect manifesteert zich in de gedaante van het standaard meegeleverde WebPublisher 2.

De primaire bedoeling van deze component is om het proces van het maken van DataEase-applicaties te automatiseren, zodat het een 'open' proces wordt voor iedereen met een browser. Een ontwikkelaar kan DataEase-formulieren en -rapporten publiceren op het Web, zonder ook maar één enkele regel broncode te hoeven schrijven: keuzes maken en klikken op knoppen volstaat. WebPublisher zet dan de formulieren om in XML-bestanden en gebruikt Active Server Pages om gegevens door te geven tussen de Web server en de browser.

Afbeelding 1. De Catalog van DataEase stelt een lijst van alle tabellen, menu's, formulieren, rapporten en procedures binnen een applicatie ter beschikking.

Afbeelding 2. WebPublisher tovert na het doorlopen van een Wizard een Windows-applicatie (boven) om tot een volledig functioneel Web-formulier (onder).

Gebruikers zijn in staat om – onderhevig aan de hen opgelegde veiligheidsrestricties – gegevens te bekijken, te importeren, te veranderen of te wissen, en rapporten te exporteren, hun eigen zoekcriteria in te brengen en bestanden te up- of downloaden en dit allemaal zonder bijkomende, lokaal te installeren software. Vergelijk het met het originele product dat zowel destijds als nu nog steeds in grote mate de achterliggende SQL afschermt voor de database-ondervrager.

Maar DataEase was, is en blijft in de eerste plaats een relationele database, waar omheen allerlei verwante functionaliteiten groeiden, onder meer voor het aanmaken van formulieren, rapporten, ondervragingen én volwaardige ontwikkelingen. Het heeft wel wat weg van producten als Progress of TopSpeed: net zoals deze raakte DataEase aanvankelijk (én raakt het eigenlijk nog steeds) moeilijk los van een getrouwe basis gebruikers van de populaire DOS-versie. Maar net zoals als Progress of TopSpeed is DataEase desalniettemin geëvolueerd tot een 32-bits Windows-pakket met alle toeters en bellen in zich voor een vlotte ontplooiing van de eigen applicaties op het Web.

Dat voor DataEase de DOS-basis ernst is, bewijst onder meer de capaciteit om probleemloos te connecteren en om te gaan met gegevens in een DataEase DOS-database. Deze is aan te passen of te ondervragen vanuit een Windows DataEase applicatie, zelfs in de via WebPublisher aangemaakte Web-variant, en – als het moet – in combinatie met gegevens in de Windows-tegenhanger of zelfs in een via ODBC of OLEDB bereikte externe database (Access, SQL Server, Oracle, ...). Dit alles lukt zonder enig

specifiek gegoochel met instellingen of jongleren met broncode. Het volstaat om de gepaste Database Link te definiëren, daarin het type engine en de naam van de server plus database op te geven, en de klus is geklaard. Alleen is het spijtig dat men daarbij niet wat meer begeleiding krijgt van de dialoog-omgeving: zo moet men de naam van de server (bijvoorbeeld vooraf gedefinieerd in de ODBC Manager) en van de database kennen. Het product is blijkbaar niet in staat om zélf automatisch samengestelde keuzelijsten te presenteren.

OLEDB-ondersteuning

Het mag duidelijk zijn dat ook hier aan het succes van een ont-wikkel-omgeving 'in de marge' gesleuteld werd, door deze voor een groot stuk afhankelijk te maken van haar connectiemogelijkheden met dominante spelers als Oracle of SQL Server: OLEDB-ondersteuning werd aan versie 6.5 toegevoegd. Hierdoor zijn er niet langer tijdrovende en vrij redundante conversies nodig vanuit die producten naar het eigen formaat, voordat men met de externe gegevens aan de slag wil. Deze aanpak wordt bovendien ook naar voren geschoven voor koppelingen met databases uit de oudere DOS-versie.

OLEDB heeft als groot voordeel ten opzichte van ODBC, die andere vaak in deze context aangewende techniek, dat het in staat is om met volledige databases verbinding te leggen, in plaats van alleen met losse tabellen. Tenslotte speelt ook het omgekeerde een sleutelrol: als DataEase databases vanuit producten als Crystal Reports of Business Objects ondervraagd dienen te worden.

Voor het samenstellen van informatie biedt DataEase meerdere manieren van aanpak. Er is het zogenaamde 'Query By Form', waarbij vanuit een zoekscherm via door de gebruiker ingevulde 'jokertekens' de ondervraging aangestuurd wordt. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van 'Query By Model' dat de gegevensstructuur als basis heeft. Alleen steekt de definitiedialoog van deze laatste nogal stug in elkaar en vergt het heel wat experimenteren om op deze manier een rapport in elkaar te zetten.

Men moet er wel enige schatplichtigheid aan een DOS-verleden bijnemen

Tenslotte is er ook nog de krachtige DataEase Query Language (DQL), de script-taal 'van het huis', die sinds versie 6 zelfs evolueerde tot een Object Manipulation Language (OML): alle visuele elementen op willekeurige formulieren zijn te benaderen als objecten vanuit om het even welk document van de applicatie, door het coderen van procedures die reageren op interacties vanwege de gebruikers of het systeem. De lijst van gebeurtenissen

die op deze manier een gedrag op maat kunnen meekrijgen, is in de meest recente versie overigens serieus uitgebreid: een muisklik op of een muisbeweging over een object of het indrukken en weer loslaten van een toets, kunnen nu onderschept worden om er wat extra functionaliteit aan toe te kennen.

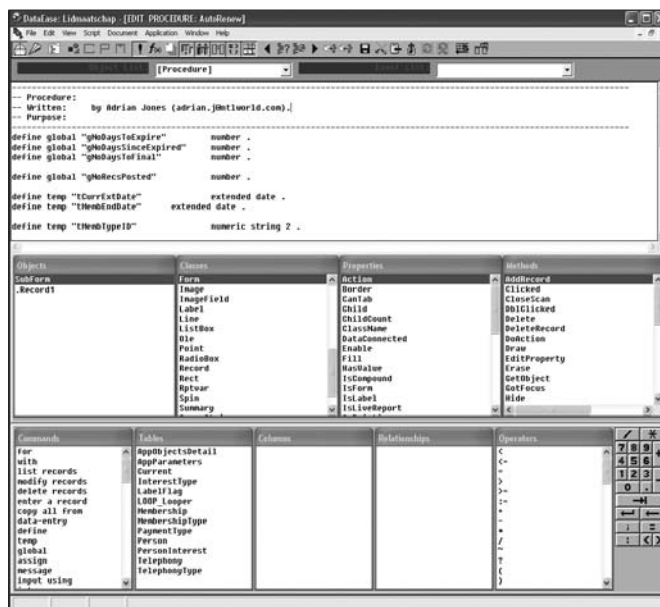
Gebruikers-interface

Aan de keerzijde blijft het DOS-verleden op talrijke plaatsen voelbaar aanwezig en zorgt de geleidelijke overgang naar het Windows-platform voor een aantal scherpe kantjes aan de gebruikers-interface. Visueel oogt het allemaal wat oubollig. Andere, vergelijkbare omgevingen hebben meer aandacht voor het grafische aspect, en benutten op een meer optimale manier de ongekende mogelijkheden van de Windows GUI. We kunnen ons wel voorstellen dat een gebruiker die al méér dan tien jaar 'teert' op zijn vertrouwde en oerdegelijke interface van zijn favoriete DataEase/DOS-applicatie, uit de bol gaat van de 'look and feel' van versie 6.5. De verwende gebruiker van producten van pure Windows-origine (denk maar aan Access of Paradox) zal eerder meewarig kijken naar de povere visuele 'hoogstandjes' van deze concurrent.

DataEase was, is en blijft in de eerste plaats een relationele database

Een ander heikel punt betreft het noodzakelijk blijven van de DataEase-motor voor ontplooiingen van eindapplicaties, want het blijft vruchteloos zoeken naar een compilatiemogelijkheid tot volwaardige EXE-bestanden. Compact makende installatie-scripts blijven dus een utopie, hoewel ze zeker hun nut zouden kunnen bewijzen: een typische DataEase-applicatie 'ontploft' in een waanzinnige hoeveelheid bestandjes van allerlei typen. Ter illustratie werd een Access-applicatie overgehaald, bestaande uit zes tabellen, en werd per tabel één formulier aangemaakt (een operatie die gelukkig volautomatisch verloopt, mits men ze weliswaar één maal per tabel op moet roepen). Het resultaat was een applicatie-directory met zo maar eventjes 53 bestanden gespreid over negen verschillende typen! En deze verzameling groeit angstwekkend, haast exponentieel snel, als men vervolgens aan het toevoegen slaat van rapportjes, extra formulieren en tabellen.

Deze minpunten worden voor een deel goedgemaakt door de meegeleverde templates en de uitgebreide Club ParaDEASE voorbeeldapplicatie, een meer dan verdienstelijke aanzet tot een professioneel systeem voor reis- en hotelreservatie. Ook is er multi-user technologie aan toegevoegd, die ingebed is in de Windows-omgeving en drie locking-niveaus biedt: 'Full' is de

Afbeelding 3. De geïntegreerde script-taal van DataEase laat toe om extra functionaliteit te associëren met zowat elk denkbaar Windows-event.

meest uitgebreide, maar belast nogal de netwerk-server, vandaar de terugvalmogelijkheid op een 'Basic' variant die trager werkt, of de keuze voor het minimale, maar erg snelle, 'Optimistic'. Alleen is dit laatste alleen bruikbaar als er geen update-procedures hoeven worden uitgevoerd terwijl gebruikers gegevens aan het invoeren zijn (en dus bijvoorbeeld een onderdeel vormen van een nachtelijke batch-job).

Conclusie

Het duo DataEase 6.5/WebPublisher 2 draagt heel wat functionaliteit met zich mee voor zowel de oppervlakkige of toevallige gegevenszoeker, als de professionele ontwikkelaar van volwaardige database-applicaties voor Windows of het Web, maar zonder overmatig complex in gebruik te zijn.

Alleen moet men er voor in ruil wel enige schatplichtigheid aan een (wellicht commercieel té onmisbaar) DOS-verleden bijnemen. Dit uit zich zowel in de wat gedateerde *look and feel*, als in de nog steeds sterk merkbare aanwezigheid van 'DOS-compatibele' functionaliteit, zoals de mogelijkheid om DOS-rapporten te importeren of apart te vermelden bij het converteren van oude applicaties.

Ook de geïnterpreteerde, en dus onmogelijk los van dit product bruikbare en distribueerbare script-mogelijkheden, plaatsen DataEase eerder op een (weliswaar eervolle) schaduwpositie in dit marktsegment.

Een complete evaluatieversie is gratis te downloaden op www.sapphirebenelux.nl

Ir. Filip Leys (filip.leys@belgacom.net) is freelance journalist.